

Nu i nytt format!

Källa:SCB

STATISTISKA CENTRALBYRÅNS KUNDTIDNING

1/2012

SCB

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

**Mediernas
betydelse för
spridning**

**Social-
styrelsen**

– en stor statistik-
ansvarig myndighet

**Föräldrar till
cancersjuka barn**

får de det stöd de behöver
för fortsatt yrkeskarriär?

Källa: SCB

Källa: SCB är Statistiska centralbyråns kundtidning

Ansvarig utgivare: Stefan Lundgren,
SCB, 08-506 941 00

Redaktion: Monica Holmberg,
SCB, chefredaktör
019-17 61 67

Redaktionen adress:
SCB, 701 89 Örebro.
019-17 60 00
monica.holmberg@scb.se

Layout: Ateljén, SCB

Tryck: Lenanders Grafiska AB,
mars 2012

Svanenmärkt trycksak Licensnummer 341 145

Källa: SCB trycks i en upplaga av
10 000 exemplar och distribueras
till SCB:s kunder.

Foto omslag: Lena Blåsjö Jansson

ISSN 1104-8476
URN:NBN:SE:SCB-2012-A08T11201-
_pdf (pdf)

SCB

scb@scb.se

Box 24300
Besöksadress: Karlavägen 100
104 51 Stockholm
08-506 940 00

Besöksadress: Klostergatan 23
701 89 Örebro
019-17 60 00

SCB:s kundservice

information@scb.se
08-506 948 01

GD HAR ORDET

Att spegla villkoren för kvinnor och män

SCB har sedan flera år arbetat med att utveckla jämställdhetsstatistiken. Från och med budgetåret 2012 ger regeringen SCB ett utökat permanent anslag för att årligen producera jämställdhetsstatistik som speglar villkoren för kvinnor och män.

JÄMSTÄLLDHET ÄR VIKTIG för utvecklingen av ett land. Arbetet med jämställdhet är ett ständigt pågående arbete som behöver följas upp på alla plan i samhället. Könsuppdelad statistik är inte tillräcklig för att göra jämställdhetsanalyser, det är även nödvändigt med statistik som belyser jämställdhetsfrågor i samhället. Då kan statistiken användas både till analys och till uppföljning.

SCB har fått i uppdrag av regeringen att samla statistik med ett jämställdhetsperspektiv inom tre fördjupningsområden samt att ta fram indikatorer för uppföljning av jämställdhetspolitiken. Detta har resulterat i att SCB nyligen lanserat *Jämställdhetsportalen* på på **www.scb.se**. Där finns en stor mängd intressant och tankeväckande statistik tillgänglig, något du kan läsa mer om i detta nummer.

Jämställdhetsstatistiken är intressant, inte bara för politiker utan även för allmänheten och journalister. Jämställdheten är viktig överallt i samhället ända från maktpipen i riksdagen till fördelningen av det obetalda arbetet i familjen och från företagets styrelserum till den arbetande personalen. Till exempel visar det sig att på en arbetsplats där det finns ungefär lika många kvinnor som män har både kvinnor och män färre arbetsrelaterade besvär.

SCB deltar också aktivt i det internationella arbetet med att främja jämställdhetsstatistik. Det finns ett stort intresse för SCB:s erfarenheter. De svenska kraven på jämställdhetsstatistik för planering och beslut har sin motsvarighet i de åtaganden världens länder gjort i deklarationen och handlingsplanen från FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking 1995. För Sveriges del innebär detta ett fortsatt aktivt arbete med att förbättra statistiken ur jämställdhetssynpunkt, både vad det gäller innehåll och metodutveckling och samordning med andra länders statistikproduktion.

Mer om vad jämställdhetsstatistiken berättar kan du också läsa om i SCB:s populära fickbok *På tal om kvinnor och män. Lathund om jämställdhet*. En ny version publiceras i höst.

Stefan Lundgren
Generaldirektör

4

Socialstyrelsen

Möt **Petra Otterblad Olausson**, avdelningschef för Statistik och utvärdering vid Socialstyrelsen som söker svar på frågan "Får alla den vård och omsorg de har rätt till och behöver?"

7

Jämställdhetsportalen – nu är den här!

Lena Bernhardt vid SCB om den nya portalen med 200 tabeller om jämställdhet.

8

Föräldrar till cancersjuka barn: Hur ser föräldrars roll ut och hur ser man på sin fortsatta yrkeskarriär?

Annika Lindahl Norberg på Institutionen för kvinnors och barns hälsa vid Karolinska Institutet.

10

SCB ska utveckla indikatorer för innovation

Helena Fredin vid SCB berättar om det aktuella regeringsuppdraget.

12

Nytt om Hushålls- och bostadsräkningen CENCUS 2011

13

"Från bonde till dräng"

Om den svenska arbetsmarknadens utveckling från 1850 till dags dato.

15

Medierna viktiga vidareförmedlare av statistik

Möt **Nizar Chakkour**, pressansvarig vid SCB.

16

Proaktivt pressarbete för att sprida statistikens betydelse

Karin Anderberg på SCB:s kommunikationsavdelning.

18

Tips och nyheter

Läs bl.a. om systemet för den officiella statistiken.
Cathy Krüger och Anders Sundström, SCB.

10

18

TIPS

Nu kan du ladda ner **Statistisk årsbok 2012 till din Ipad**. Appen är gratis och i årets version hittar du ett urval av interaktiva kartor och diagram. Du hittar den i App Store.

Den tryckta boken kan du beställa via publ@scb.se eller kundservice 08-506 948 01. Pris 349 kr exkl. moms.

SOCIALSTYRELSEN SÖKER SVAR PÅ FRÅGAN:

Får alla den vård och omsorg de har rätt till och behöver?

– Vi är näst största statistikproducenten i Sverige, bara SCB är större, säger Petra Otterblad Olausson.
Petra är avdelningschef för Statistik och utvärdering på Socialstyrelsen.

– Socialstyrelsen har ett stort och viktigt uppdrag. Hur vi hanterar våra uppdrag påverkar människor genom hela livet, vi värnar hälsa, välfärd och allas lika tillgång till god vård och omsorg. Vi beskriver och granskar hur vården och omsorgen fungerar och utvecklas. Vår roll är dessutom att stödja och styra vården och omsorgen. Vi ansvarar för regelverk inom vård och omsorg, bedriver tillståndsverksamhet och nästan hälften av myndigheten är inriktad på tillsyn, säger Petra och menar att Socialstyrelsens hälso- och socialtjänstregister är en viktig källa till kunskap för att stödja verksamheterna i deras arbete att förbättra kvaliteten, öka säkerheten och effektiviteten.

Det finns ett stort behov av att integrera hälso- och sjukvårdsfrågor med socialtjänsten och det gör Socialstyrelsen allt mer i myndighetens statistik, inte minst i statistiken för att belysa vården och omsorgen samlat. Just nu fokuserar de på integrerad statistik som rör gruppen med psykisk ohälsa.

Avdelningen för statistik och utvärdering

På Petras avdelning arbetar cirka 170 personer, varav drygt 60 med rena statistikfrågor.

– Antal regeringsuppdrag ökar ständigt och förra året fick vi nya uppdrag i princip varje vecka, berättar Petra. Socialstyrelsen är stora beställare av statistik där SCB är en viktig samarbetspartner men de gör även egna insamlingar, det gäller exempelvis samtliga hälsodataregister.

Äldres vård och omsorg

Frågan om kvaliteten inom äldreomsorgen är högaktuell. Socialstyrelsen bedriver ett omfattande arbete för att förbättra äldreomsorgen och vården av de mest sjuka äldre. Med regeringens satsning på området har Socialstyrelsen fått många regeringsuppdrag.

Några av de stora förbättringsområden som Socialstyrelsen har identifierat rör läkemedelsanvändningen, samordningen mellan kommuner och landsting, kompetens hos personal som arbetar med sjuka äldre samt primärvård- ➔

"Vi tar nu även fram bindande regler som ska inriktas på att säkerställa att bemanningen i demensboenden i större utsträckning anpassas efter de boendes individuella behov."

TIPS!

Du hittar mer information i Socialstyrelsens årliga lägesrapport som finns på www.socialstyrelsen.se

→ dens oklara roll för de mest sjuka äldre. För att åstadkomma förbättringar inom dessa områden arbetar myndigheten med allt från normering, vägledning och uppföljningar, utökad datainsamling till tillsyn.

– Konkreta exempel är att urskilja gruppen mest *sjuka äldre* och att använda flera datakällor för att beskriva deras situation. Vi tar nu även fram bindande regler som ska inriktas på att säkerställa att bemanningen i demensboenden i större utsträckning anpassas efter de boendes individuella behov, berättar Petra.

Ett av de aktuella regeringsuppdragen till Socialstyrelsen är att undersöka eventuella skillnader i kvalitet mellan offentliga och privata verksamheter som bedriver äldreomsorg.

– I maj presenteras rapporten som inte ger alla svar men är en början på ett långsiktigt arbete för att följa kvalitet utifrån regiform, säger Petra.

Samarbete med SCB

Socialstyrelsen är både beställare av statistik och samarbetspartner till SCB. Ett större uppdrag där Socialstyrelsen använder SCB:s kompetens är statistik om ekonomiskt bistånd. Detta samlas från och med i år in varje månad från kommunerna. Ett annat stort uppdrag gäller enkätundersökningen om hur äldre upplever sin äldreomsorg.

– När det gäller samarbete anser vi att statistikansvariga myndigheter ska stödja varandras arbete, vi ska vara generösa och dela med oss av information. SCB använder våra uppgifter om ekonomiskt bistånd och vi använder SCB:s om utbildning. Det är viktigt för oss att få en socio-ekonomisk variabel kopplad till vår statistik som gör det möjligt upptäcka och analysera ojämlikheter inom vården och omsorgen, säger Petra och fortsätter:

– Vårt samarbete fungerar utmärkt när det gäller beställningar från forskare som behöver data från olika källor. Det är mycket vanligt att forskare behöver kombinera data från olika källor. Det är en stor fördel att vi har den möjligheten i Sverige. Varje myndighet gör dock sin egen sekretessprövning.

” *Öppna jämförelser*, som är ett verktyg för att jämföra kvalitet och effektivitet, har varit en stor draghjälp för att belysa nyttan med statistik.

Samarbete inom EU

Det internationella samarbetet är omfattande. Oftast handlar det om EU-reglerade frågor men på vissa områden får Socialstyrelsen en större roll. Den kommande *European Health Interview Survey (EHIS)* ska genomföras i samtliga EU-länder under 2014. Arbetet planeras just nu med Socialdepartementet.

Stora utmaningar

– *Öppna jämförelser*, som är ett verktyg för att jämföra kvalitet och effektivitet, har varit en stor draghjälp för att belysa nyttan med statistik. Allt fler förstår värdet av statistik för att belysa kvaliteten i hälso- och sjukvården. Det har lett till en ökad efterfrågan. Den stora utmaningen för oss är att få fram aktuell statistik snabbare och med tillräcklig kvalitet, menar Petra som också ger sin syn på drömstatistiken inom området:

– Information som visar om medborgarna får den vård och omsorg de har rätt till och behöver – det är min drömstatistik! Den ska dessutom visa på flöden och effektivitet – det kravet kommer från såväl medborgare som ansvariga.

Monica Holmberg

TIPS!

Besök gärna www.socialstyrelsen.se om du vill veta mer om myndighetens arbete eller ta del av aktuella rapporter. På www.socialstyrelsen.se/statistik kan du söka i myndighetens statistikdatabaser.

Den nya jämförbarhetsportalen på SCB:s webbplats ska vara levande och möjligt att förändra, säger **Lena Bernhardt** vid SCB. I framtiden skulle det exempelvis vara intressant att titta på hälsa ur ett jämförbarhetsperspektiv – hur mår egentligen våra unga tjejer och killar?

År 2010 fick SCB i uppdrag att ta fram förslag till indikatorer för uppföljning av jämställdhetspolitiken och statistik inom tre fördjupningsområden *sysselsättning, företagande och utbildning*. I januari presenterades arbetet för departementet och den 22 februari släpptes den nya Jämställdhetsportalen på **www.scb.se** under *Hitta statistik och Temaområde*. Du hittar numera 200 tabeller inom området jämställdhet!

Sedan tidigare ger SCB ut den populära fickboken *På tal om kvinnor och män* på svenska och engelska, vartannat år. Jämställdhetsportalen kommer att uppdateras vid två tillfällen under året. Numera publiceras alltså även statistik på jämställdhetsområdet årligen.

Monica Holmberg

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det innebär bland annat följande:

- En jämn fördelning av makt och inflytande
- Ekonomisk jämställdhet
- En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Jämställdhet berör alla samhällsområden.

Foto: Monica Holmberg

Lena Bernhardt via e-post:
lena.bernhardt@scb.se

Läs också om makten ur ett jämställdhetsperspektiv i tidskriften *Välfärd*. Den nya portalen finns nu publicerad på www.scb.se under *Hitta statistik*. Här kan du bland annat läsa om att större andel kvinnor än män röstar – men det är män som väljs! Var hittar vi kvinnorna i aktiebolagernas styrelser? Jo, bland suppleanter – utan rösträtt!

TIPS!

När våra barn är friska funderar vi inte på det. Men när barns sjukdom blir livshotande som vid cancer, handlar det om stora behov av vård och stöd som även påverkar familjen socioekonomiskt. Slår det olika – och i så fall hur? Brister på insikt om hur föräldrarnas arbetsliv påverkas på kort, respektive lång sikt gör aktuell studie så viktig.

Foto: Lena Blåsjö Jansson

FÖRÄLDRAR TILL CANCERSJUKA BARN:

Hur ser föräldrars roll ut och hur ser man på sin fortsatta yrkeskarriär?

MER INFORMATION

Annika.Lindahl.
Norberg@ki.se

ANNIKA LINDAHL NORBERG, docent och psykolog vid Institutionen för kvinnors och barns hälsa på Karolinska Institutet:

– Jag har mött föräldrars situation i tidigare forskningsprojekt, då ur ett psykologiskt perspektiv. Nu var det dags att belysa deras socioekonomiska situation.

Annika är tillsammans med Emma Hovén, fil dr och beteendevetare, ansvarig för projektet. Steg ett i denna studie är registerbaserad och här kommer SCB in i bilden. Hur skiljer

sig gruppen från övriga när det gäller socioekonomiska faktorer som arbete och karriärmöjligheter?

Den andra delen i studien är enkätbaserad och belyser föräldrarnas egna upplevelser. För fördjupad förståelse görs slutligen intervjuer med mammor och pappor i fokusgrupper.

– Könsskillnaderna som finns i samhället blir troligtvis tydligare när ett barn blir sjukt. Mammor har ofta svårt att lämna över ansvaret – så långt vet vi, säger Annika, men hur upplevs det och hur ser det verkligheten ut?

BERÄTTA KORT OM STUDIEN!

Det finns två linjer i studien, där föräldrars ekonomi respektive deras yrkesarbete och karriär belyses under och efter barnets behandling, berättar Annika. Förutom den oerhörda press det innebär att ens barn får cancer, så möter jag föräldrar som känner press ekonomiskt och kunskapsmässigt om regler för frånvaro i jobbet. Jag möter irritation och stress över att inte få fokusera på det sjuka barnet. Den subjektiva upplevelsen är ofta att man inte får rätt möjlighet till ekonomiskt stöd.

Sedan kommer tiden efter – när barnet är färdigbehandlat. Man går tillbaka till jobbet och upplever ett halvår senare att det inte fungerar. Det blir en backlash, en form av kronisk stress. Man upplever kanske också andra värden i livet och ser inte på karriär som tidigare. Jag har tittat på gruppen föräldrar till barn med hjärntumör, en form av cancer som oftare ger bestående skador och s.k. "seneffekter". Här förekommer det att föräldrars långvariga stressymtom påminner om "att gå in i väggen", ett utmattningssymtom. Då relateras det oftast till jobbet, men handlar kanske om annat. Något vi hoppas kunna studera när vi jämför inkomsterna i den första registerbaserade studien.

TYCKER DU DIG SE GENUSSKILLNADER PÅ FÖRSTÅELSE FRÅN ARBETSGIVAREN?

I mina tidigare kontakter med föräldrar så tyder det på stor förståelse från arbetsgivare. Att ett barn drabbas av cancer tar ingen med en klackspark! Däremot finns fall där man ogärna berättat att det handlar om cancer. En mamma var orolig för sin fortsatta karriär. Detta vill vi belysa.

VAD VILL NI UPPNÅ KONKRET?

Vi vill lägga grunden för eventuella förändringar eller riktlinjer. Det är inte lätt för handläggare på Försäkringskassan – man saknar erfarenhet. Cancer hos barn är ju tack och lov inte så vanligt. Det kan dessutom handla om ytterligare forskning.

HUR SER FORSKNINGEN UT I ANDRA LÄNDER?

Det finns inte mycket, men vi har bland annat tittat på arbeten från Norge och Storbritannien.

Våra sjukvårdssystem är olika och oftast handlar forskningen om kostnader. Vi får framför allt jämföra oss med den övriga västvärlden, där man faktiskt har chans och råd att klara barn med cancer.

BARNCANCERFONDEN, SOM BEKOSTAR FORSKNINGEN, HAR EN FANTASTISK VISION – EN VÄRLD DÄR BARNCANCER INTE ÄR NÅGOT ATT OROA SIG ÖVER. VAD SÄGER DU OM DEN?

I den visionen vill vi också, från vår sida, att det ska gälla ALLT omkring barnens sjukdom – alltså också stödet och de ekonomiska faktorerna, den socioekonomiska delen.

HUR KOMMER SCB IN I BILDEN?

Det handlar främst om den viktiga, objektiva registerbaserade basen, men SCB involveras även för distribution av postenkäter i steg två i studien.

ÄR DET SVÅRT ATT FÅ FÖRÄLDRARNA ATT DELTA I STUDIEN?

Det vet vi ännu inte, men i våra tidigare studier visar de på stort intresse och tycker att det är angeläget att ställa upp – många vill yttra sig. I nuläget är det inte tänkt att i enkät- och intervjudelen ha med föräldrar till de barn som inte klarar sig. Det finns dock möjlighet att även studera den gruppen ur perspektivet *hur livet och arbetslivet ser ut i de fall barnet inte klarar sig*.

HUR REDOGÖR NI FÖR STUDIEN?

Den registerbaserade delen av studien hoppas vi vara klara med i slutet av 2012, enkätdelen våren 2013 och studien i sin helhet i slutet av 2013. Resultaten från register- och enkätstudien öppnar eventuellt upp för nya djupstudier i ämnet, beroende på vad som framkommer i de båda första delarna.

DET MÅSTE VARA SVÅRT ATT ARBETA MED DETTA OMRÅDE?

Nej, det vill jag inte säga. Forskningen på området innebär hopp!

Monica Holmberg

Utveckla indikatorer för innovation

Regeringen har avsatt fem miljoner kronor i fyra år för att SCB ska förbättra och utveckla indikatorer för innovation. **Helena Fredin** på avdelningen för Ekonomisk statistik vid SCB berättar om projektet.

– **NU TAR VI FRAM** en projektplan och ska samarbeta med Vinnova och Tillväxtanalys i ett senare skede. Sedan tidigare genomförs undersökningen *Community Innovation Survey*, CIS i alla EU-länder vart annat år. Sverige och SCB har deltagit vid sex tillfällen, den senaste genomfördes 2011 för perioden 2008–2010, säger Helena Fredin.

Sverige lägger stora pengar på forskning och utveckling och ligger på tredje plats i världen, beräknat på andel av BNP. Men vi vet inte alltid vad det leder till. Det är svårt att mäta innovation. Begreppet innovation är svårtolkat och definieras kanske på olika sätt – ibland handlar det om produktinnovation och ibland processinnovation, ibland en organisatorisk innovation eller en innovation inom marknadsföring.

Hittills har man främst koncentrerat sig på tillverkningsindustrin tillsammans med vissa tjänstesektorer. Detaljhandel finns inte med, det finns stora brister i systemet och detta vill man nu råda bot på. Man mäter i dag företag med minst tio anställda. Det finns en efterfrågan på information om småföretagen. I CIS är urvalet drygt 5 000 företag. För de mindre företagen görs ett urval och för större rör det sig om en totalundersökning.

Det är främst Vinnova och Tillväxtanalys som använder dagens information, bl.a. i sitt policy-

arbete. Även Näringsdepartementet är givetvis en stor användare och intressent.

Indikatorer i ett drömscenario

– En drömsituation är att utveckla CIS innehållsmässigt för att mäta vad forskningsverksamheten leder till eller kanske inte leder till, samt kostnader. Drömmen är också att öka populationen till hela näringslivet, alltså även tjänstsektorn och här är departementet tydliga,

– Jag tänker mig att vi förutom en förbättrad Innovationsundersökning, också ska hitta något helt nytt – ”out of the box”. Det gäller alltså att inte bara ställa samma frågor till fler, utan istället fånga in mer information, som exempelvis patent som är lyckade exempel på innovation, säger Helena Fredin.

det ska genomföras. Ytterligare mål är att kunna göra regionala indelningar, samt undersöka offentlig sektor. Många av drömmarna krockar dock med kraven på minskad uppgiftslämnar-
börda för företagen, menar Helena.

Vad händer nu?

En projektledare tillsätts på SCB. Till detta knyts en projektgrupp och experter i samarbete med Vinnova och Tillväxtanalys. Vi har också ett aktivt *Användarråd* där Vinnova har ordförande-
posten, Tillväxtanalys deltar med kunnigt folk, liksom SKL, KTH, Närings- och Utbildningsde-
partementet.

Det gäller att samla in kunskap från andra länder och kartlägga vad som redan görs. Näringsdepartementet har tagit fram en Innova-
tionspolicy med sikte på 2020 – en nationell
innovationsstrategi för att skapa bättre förut-

sättningar för företag och offentlig sektor när det gäller innovationer.

Den befintliga CIS förändras för varje gång. Vid varje undersökningstillfälle finns en tillfäll-
lig modul – exempelvis har det funnits moduler
om kreativitet och färdigheter samt miljöinno-
vationer.

– Vi har ett unikt ”mätlab” på SCB och vi bru-
kar erbjuda våra tjänster för hela CIS, avslutar
Helena Fredin.

Monica Holmberg

TIPS!

Vi kommer att återkomma om projektet vid ett senare
tillfälle i Källa:SCB.

Mer information

Kontakta gärna Helena Fredin
helena.fredin@scb.se

NYTT OM Hushålls- och bostadsräkningen CENSUS 2011

Riksdagen har beslutat att alla bostäder ska föras in i ett lägenhetsregister och att folkbokföringsregistret ska innehålla lägenhetsnummer.

Ett lägenhetsregister finns nu på plats och administreras av Lantmäteriet med hjälp av Sveriges kommuner. Vidare har nästan alla personer i Sverige fått sina uppgifter i Skatteverkets folkbokföringsregister kompletterat med sin lägenhetsidentitet. Kompletteringen skedde genom att en förfrågan skickades ut till alla familjer som bodde i ett flerbostadshus. Skatteverket lyckades på så sätt tilldela 96 procent av alla folkbokförda personer i Sverige ett lägenhetsnummer. Nästan samtliga kommuner i Sverige har en täckning överstigande 95 procent. För personer som bor i flerbostadshus utgör lägenhetsnumret nu en del av gatuadressen, till exempel "Storgatan 22 A LGH 1001".

Personer som bor i småhus har enbart en teknisk nyckel för bostaden och ser inte något lägenhetsnummer i sin utdelningsadress. Detta tillsammans betyder att SCB nu har alla förutsättningar som behövs för att påbörja arbetet med att kvalitetskontrollera och producera den statistik som ska levereras till EU:s statistikkontor – Eurostat – senast den 31 mars 2014.

Just nu

Innan någon statistik kan produceras måste kvaliteten i den nya uppgiften

om lägenhetsnummer kontrolleras och beskrivas. Därför genomförs nu en urvalsstudie där 15 000 personer tillfrågas bland annat om vilket lägenhetsnummer personen har och vilka personer som bodde i lägenheten den 31 december 2011. Dessutom frågar man om hur urvalspersonen förfogar över lägenheten, till exempel om man äger huset, hyr bostaden, äger bostadsrätten eller hyr i andra hand. Utsändning av en första webbblankett gjordes i början av februari och undersökningen avslutas i början av maj 2012. En liknande kvalitetsstudie har tidigare ingått som en del av folk- och bostadsräkningarna.

Det som ska publiceras är förutbestämt av EU till 60 olika mångdimensionella matriser, så kallade *kuber*. Innehållet motsvarar i stort sett ett traditionellt innehåll i en folk- och bostadsräkning, men på mer övergripande geografisk nivå. Det är ännu inte helt bestämt om det samtidigt som publicering sker mot Eurostat ska genomföras en nationell publicering. Möjlighet finns att publicera samma material på svenska. Det är inte heller bestämt när en ordinarie, årlig statistik kan börja publiceras. Den kvalitetskontroll som nu genomförs avgör hur snart i tiden en sådan statistik kan presenteras.

.....FAKTA

Information om förberedelsearbetet inför genomförandet av en helt registerbaserad hushålls- och bostadsräkning kan du läsa om i *Källa:SCB 1•2011* som du hittar på www.scb.se. Här beskrivs de deltagande myndigheternas roller i förberedelsearbetet.

Mer information

om främst bakgrund, genomförande och innehåll hittar du på projektets webbplats www.scb.se/hob

Text: Tomas Blomqvist
tomas.blomqvist@scb.se

”Från bonde till dräng”

Tillverkningsindustrin minskar, tjänstebanschererna ökar och avregleringar har gett en viss förskjutning från offentlig till privat sektor där också bemanningsföretag är en del. Så kan man sammanfatta nuläget i det svenska näringslivet. Uppgifterna redovisades av SCB på *Småföretagsdagarna* i Örebro i februari.

Susanne Gullberg Brännström, Jan Andersson och Maria Håkansson från SCB beskriver här den svenska arbetsmarknadens utveckling från 1850 till dags dato.

Med rubriken **Från bonde till dräng** menas lite tillspetsat att man har gått från att vara bonde, där all tillverkning och produktion skett på gården, till att vara anställd. I dag kanske man jobbar kvar inom samma företag men blir anställd av bemanningsföretag och hamnar då kanske i en annan sektor i statistiken – i tjänstesektorn.

Historik

Jordbruket sysselsatte huvuddelen av befolkningen under 1800-talet. Industrialiseringen sköt fart och samtidigt minskade antalet som arbetade inom jordbruk, till att i dag endast omfatta drygt en procent av de förvärvsarbetande.

Under andra hälften av 1900-talet byggdes välfärdssystemen upp och skapade bättre förutsättningar för fler att arbeta. Den offentliga sektorn växte snabbt, från 1950-talet till att i dag

sysselsätta cirka 1,3 miljoner personer. Tillväxten öppnade upp för kvinnornas inträde på arbetsmarknaden. Cirka 15 procent av männen och 45 procent av kvinnorna arbetar i dag i offentlig sektor.

Nya aktörer

Aktuellt i debatten är den privatisering som sker inom vård, skola och omsorg. Fortfarande är dessa verksamheter klart dominerande i offentlig regi, men antalet privata aktörer ökar.

Inom branschen *utbildning* är drygt 80 procent av de sysselsatta anställda i offentliga organisationer, men antalet aktörer har nästan tredubblats de senaste 15 åren. En ökning av alla skolformer i privat regi har skett och den största ökningen har skett för gymnasieskolor. Även inom *vård och omsorg* är fortfarande nästan 80

procent av de sysselsatta anställda i offentliga organisationer. Här har antalet aktörer mer än fördubblats de senaste 15 åren.

Nya branscher

Det tar ett tag innan nya branscher syns i statistiken men en bransch som är på stark frammarsch i och med avregleringen på 90-talet är *bemanningsbranschen*. 1,5 procent av de förvärvsarbetande jobbar i dag inom bemanningsföretagen – branschen har fördubblats sedan 2002. Den har hög personalomsättning och sysselsätter i huvudsak unga personer. Två tredjedelar är under 35 år och det rör sig numera om fler män än kvinnor. Vanligaste jobbet inom bemanningsbranschen för män är lagerassistent, följt av maskinreparatör, montör och elektriker. På den kvinnliga sidan handlar det mest om ekonomi- och kontorsjobb.

Det tycks som om branschen fungerar som stötdämpare vid konjunktursvängningar. Läs mer om detta i artikeln *Bemanningsföretagen – en flexiblare arbetsmarknad* i Källa: Företag 2012 som du hittar på www.scb.se under *Om SCB*.

Miljörelaterade branscher ökar också och inom området *Återvinning* har ökningen varit

kraftig. Det är inte i första hand återvinningsstationerna som ökar mest, även om det ligger nära till hands, det är den verksamhet som tar hand om avfallet som vi sorterat. De som krossar, mal och smälter ner våra PET- och glasflaskor, metall m.m, som vi konsumenter och företag lämnar till återvinning.

Monica Holmberg

KÄLLOR

Den officiella statistiken i *Sveriges statistiska databaser, SSD* är fritt tillgänglig. RAMS, den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, är den övergripande källan inom området. På SCB finns dessutom. Yrkesregistret, Utbildningsregistret, AKU, Korttidssysselsättningsstatistiken och Lönestatistiken. Kommunnivån är den lägsta regionala indelningen i den officiella statistiken. Genom specialkörningar är det dock möjligt att få fram finare nivåer.

För en framåtblick till år 2030 se **Trender och prognoser 2012** – en publikation som SCB ger ut årligen. Beställ publikationen via publ@scb.se, eller läs den i PDF-format på www.scb.se.

Mer information

Kontakta gärna Jan Andersson, SCB
jan.andersson@scb.se.

Medierna viktiga vidareförmidlare av statistik

Varje dag presenterar tidningar, radio och tv statistik från SCB. – Media har en mycket viktig roll som vidareförmidlare av vår statistik till allmänheten, säger Nizar Chakkour, pressansvarig på SCB.

FÖRRA ÅRET publicerade SCB drygt 370 pressmeddelanden som omfattade mycket av den statistik som publicerades av myndigheten, samt en stor del av den officiella statistiken från andra statistikansvariga myndigheter.

– Det är när media, intresseorganisationer eller politiska partier använder våra uppgifter och sätter in dem i ett sammanhang som den stora allmänheten blir medveten om förändringar i Sverige, säger Nizar.

Han poängterar att journalister, representanter från organisationer och politiska talesmän är viktiga vidareförmidlare av all den statistik som produceras i Sverige.

Prenumerera på pressmeddelanden

På SCB:s webbplats hittar användare och kunder olika slags tjänster för att kunna följa flödet av ny statistik.

– Prenumerera på våra pressmeddelanden genom ingången *Nyheter och press* – och du får senaste statistiken klockan 09.30 varje dag, säger Nizar.

Den senaste statistiken och det som är på gång presenteras också via Twitter och nyhetsbrev. Prenumerera genom RSS-flöde eller e-postavisering!

Journalister söker fakta

Journalister vänder sig till Nizar när de söker mer information och fakta eller vill kontrollera uppgifter som har publicerats i medierna.

Foto: Lena Blåsjö Jansson

Nizar är nåbar även utanför kon-
torstid – journalister ska alltid få hjälp
och hänvisas eventuellt till statistiker
inom ämnesområdet. SCB anordnar
också presskonferenser där journalis-
ter och andra intresserade får möjlig-
het att ställa frågor till statistikprodu-
centerna.

Erbjuder mer kunskap om statistik

Redaktioner har möjlighet att besöka
Nizar och hans kollegor i syfte att öka
journalisters statistik kunskap.

– Jag visar journalister hur de på
ett enkelt sätt hittar rätt information
i SCB:s statistikdatabas och de får för-
djupade kunskaper inom önskat sta-
tistikområde, säger han.

I dag erbjuds redaktioner denna ut-
bildning, men framöver kommer den
även att erbjudas till intresse- och fack-
organisationer.

– Efterfrågan och behovet finns även
hos dessa grupper, säger han.

Från reaktivt till proaktivt pressarbete

Nizar är pressansvarig på SCB sedan
december 2009. Han ser att myndig-
hetens agerande kring pressfrågor har
gått från att ha varit reaktivt till mer
proaktivt.

– Tidigare var vi inte lika offensiva,
nu arbetar vi mer för att synas och
höras i debatten och förklarar vår stati-
stik i olika sammanhang, säger han.

Text: Maria Sjölander
maria.sjolander@scb.se

Proaktivt **press- arbete** för att sprida statistikens betydelse

**SCB måste arbeta mer proaktivt
gentemot medierna för att
sprida kunskap om nyttan av
statistik till allmänheten. Det
tycker Karin Anderberg på SCB:s
kommunikationsavdelning.**

Media har inte bara stor betydelse för att sprida
de statistiska resultaten, utan också för att all-
mänheten ska förstå varför statistik är viktigt
och hur SCB:s undersökningar görs.

– Men eftersom sådan information inte har samma
omedelbara nyhetsvärde som våra statistiska resultat, be-
höver budskapet paketeras på rätt sätt, till rätt media och
konkretiseras för att det ska lyftas i medierna, säger Karin.

"Nyckelordet är konkretion"

Nyligen har Karin gjort satsningar för att få medierna
uppmärksamma på den internationella studien PIAAC,
en undersökning om vuxnas läs- och räknekunskaper. Ett
syfte har varit att få allmänheten medvetna om statisti-
kens betydelse i samhället och att öka uppgiftslämnandet
i undersökningen.

– Konkretion är nyckelordet för att intressera medierna
för sådana här ämnen. Jag erbjöd dem vinklar som exem-
pelvis "Nu drar undersökningen igång", "Nu utbildas de

Foto: Lena Bläsjö Jansson

” **Konkretion** är nyckelordet för att intressera medierna för sådana här ämnen.

personer som ska ta reda vad svenskarna kan” och ”Så här går undersökningen till”, berättar hon.

Genomslag i lokala medier

Det proaktiva arbetssättet fick stort genomslag i framförallt lokalradion och i lokaltidningar. Det hjälpte säkert att vi gjorde regionala pressmeddelanden med uppgifter om antal utvalda, antal svarande och svarsfrekvens i de olika länen.

– Journalisterna tyckte att det var roligt att kunna berätta om undersökningen och hur den berörde just deras län. Det här med vuxnas kunskaper anknyter ju också till en aktuell debatt, den om den svenska skolan och elevernas kunskaper, säger Karin.

Det här var alltså lite speciellt eftersom det handlar om något så vardagsnära som hur bra vuxna är på att läsa tidtabellen eller beräkna rabatten på byxorna de ska köpa, samtidigt som det är en stor internationell undersökning som görs i 25 länder.

FAKTA

PIAAC

Undersökningen samordnas av OECD – organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling och genomförs för första gången under 2011–2012 i 25 länder. Urvalet i Sverige är 10 000 personer och genomförs genom besöksintervjuer. Resultat presenteras under 2013.

Text: Maria Sjölander
maria.sjolander@scb.se

SCB och Örebro universitets sommarskola 2012

Temat för sommarskolan 2012

är "Asking and answering survey questions: Cognitive and communicative processes".

Huvudföreläsare är *Norbert Schwarz*, verksam vid University of Michigan och gästföreläsare är *Fredrik Scheffer* och *Lina Andersson* som arbetar med mätteknik vid SCB.

Tid och plats

18 – 20 juni, Örebro universitet. Sista anmälningsdag är 18 maj.

Mer information och anmälan hittar du på Örebro universitets webbplats: www.oru.se/hh/summerschool2012.

SCB på SVT:s Anslagstavla

Du har väl sett SCB:s film på Anslagstavlan på SVT? Den visas några gånger i veckan under hela våren. Syftet med filmen är att framför allt unga ska förstå hur viktig statistiken är i samhället och att SCB behöver just deras svar.

Nyheter från systemet för den officiella statistiken

LIKSOM I VÄRLDEN i stort står det aldrig stilla i systemet för den officiella statistiken i Sverige. Sedan 2002 har Sverige haft ett decentraliserat system för officiell statistik, där flera olika myndigheter producerar statistik beroende på ämnesområde. 2002 fanns det 24 statistikansvariga myndigheter. I dag finns det 27 myndigheter – de minsta har enbart en eller två statistikprodukter och SCB som är störst, har drygt 120.

Ny som statistikansvarig är *Kungliga biblioteket* som tog över biblioteksstatistiken 2011, *Havs- och vattenmyndigheten* som tog över ansvar för statistik inom områden fiske och havs- och vattenmiljö, samt *Myndigheten för kulturanalys* som har haft ansvar för kulturstatistik sedan årsskiftet.

Systemet samordnas av ett sekretariat på SCB som numera består av *Cathy Krüger* och *Anders Sundström*. Sekretariatet förbereder möten i *Rådet för den officiella statistiken*, där ett antal myndighetschefer sitter, samt bistår myndigheter med råd och stöd när det gäller produktionen av officiell statistik. Just nu planeras årets tvådagarskonferens om den officiella statistiken som äger rum i april. För anmälan och mer information, se www.scb.se under *Kurser & seminarier*.

Rådet publicerar en årlig rapport där man kan få en överblick av all officiell statistik som produceras, oavsett ämne eller myndighet. Du hittar rapporten på www.scb.se.

Samarbetet mellan statistikansvariga myndigheter sker framförallt i arbetsgrupperna under rådet. I dagsläget finns det arbetsgrupper för *metod- och kvalitetsfrågor*, *uppgiftslämnarfrågor* samt *regionala frågor*. Sekretariatet och arbetsgrupperna anordnar även en del seminarier och workshops.

Foto: Monica Holmberg

Cathy Krüger och Anders Sundström. Båda har mångårig erfarenhet från SCB och även statistiksystem i andra länder; Anders närmast från Kambodja och Cathy från Storbritannien.

Mer information

Information om aktuella händelser kan du få från sekretariatet via e-post: rossektariatet@scb.se

BPorto
betalt

SCB på seminarier och mässor

Gräv 2012, 23 – 25 mars i Malmö

SCB är som vanligt med på Grävande journalisters årliga evenemang Gräv, då bl.a. *Guldspaden* delas ut. Vi medverkar i år med en informationsmonter och kommer att hålla seminarium som guidar journalisterna genom SCB:s webb – en riktig guldgruva för alla som ägnar sig åt grävande journalistik.

Regionala dagen 9 maj

SCB anordnar ett heldagsseminarium med fokus på regional statistik den 9 maj på Clarion Sign Hotel. Frågor och områden som bl.a. kommer att analyseras och diskuteras är *Vilka utmaningar står kommuner och regionerna inför och var finns möjligheterna* och *Har vi demografiska förutsättningar för att klara framtida kompetensbehov och tillväxtmål?* Utöver SCB:s experter på området kommer ledande forskare och analytiker från regionala verksamheter samt ett internationellt forskningsinstitut att medverka under dagen.

Demografidagen 24 maj

Den 24 maj på Armémuseum är det dags för SCB:s årliga seminarium inom området demografisk analys. Studier från SCB:s Prognosinstitut presenteras och det övergripande temat är *Sveriges framtida befolkning 2012–2060*.

Mer information

om SCB:s samtliga kurser och seminarier, besök www.scb.se under *Kurser och seminarier*.